

KONFERENCIA METES '2021 V KONTEXTE SPOLOČENSKÝCH A ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV

Miroslav RUSKO ¹

PREDSLOV

¹ Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Kocelova 15, 815 94 Bratislava, Slovenská republika Email: mirorusko@centrum.sk

 ORCID iD: 0000-0002-1428-0141

 Competing interests : The author declare no competing interests.

 Publisher's Note: Slovak Society for Environment stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations. Copyright: © 2021 by the authors.

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

This license allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, so long as attribution is given to the creator. The license allows for commercial use.

Ochrana životného prostredia a smerovanie k takému rozvoju spoločnosti, ktorý umožní ekonomický rozvoj, zvyšovanie životnej úrovne a zároveň zachová prírodu a zdroje pre ďalšie generácie, si vyžaduje poznanie súčasného stavu. Poznanie príčin, ktoré spôsobujú environmentálne problémy a možností, ako tomu zabrániť, resp. ako sanovať environmentálne záťaž, môže prispieť k zmene prístupu nielen v oblasti výroby, ale aj spotreby, použitia produktov a po skončení ich používania ich následného sekundárneho využitia, resp. zneškodnenia. Výsledkom takéhoto poznania by mal byť kvalitatívne environmentálne prijateľnejší prístup pri čerpaní zdrojov, vo výrobe a spotrebe, ktorý by ale nevznikol na základe príkazov či zákazov, ale na základe prirodzeného ľudského poznania.

Za posledné roky bola v oblasti životného prostredia zavedená široká škála právnych a technických predpisov, ktoré spolu predstavujú súbor moderných noriem na svete. To pomohlo riešiť niektoré z najzávažnejších environmentálnych problémov občanov a podnikov. Politika v oblasti životného prostredia stimuluje inovácie a investície do ekologických výrobkov a služieb, čím sa vytvárajú pracovné miesta a vývozné príležitosti. Tieto aktivity prispeli k posilneniu medzinárodného záväzku bojovať proti zmene klímy a strate biodiverzity a k úspešnému celosvetovému úsiliu o odstránenie látok, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu, a olovnatých palív.

Rastúci globálny dopyt po výrobkoch a službách a čerpanie zdrojov spolu so súčasnými nevhodnými systémami výroby a spotreby vo svetovom hospodárstve zvyšujú ceny základných surovín, nerastov a energie, zhoršujú znečistenie, vytvárajú viac odpadu, zvyšujú globálne emisie skleníkových plynov a zhoršujú degradáciu pôdy, odlesňovanie a stratu biodiverzity. Takmer dve tretiny svetových ekosystémov upadajú a existujú dôkazy, že hranice možností našej planéty pre biodiverzitu, zmenu klímy a cyklus dusíka už boli prekročené.

Udržiateľný rozvoj spoločnosti predstavuje veľkú výzvu pre súčasnú civilizáciu. Predstavuje šancu na vytvorenie ľudskejšej spoločnosti, viac spravodlivej ekonomiky, a civilizovanejšej

civilizácie. Ľudstvo má tak v súčasnosti možnosť vytvoriť podmienky pre spoločnosť fungujúcu na princípoch spolupráce, kreativity, spravodlivosti, participácie a humanizmu.

Preto sa stále intenzívnejšie hľadajú cesty presmerovania súčasných ľudských aktivít v smere opustenia modelu industriálneho rozvoja spoločnosti a prechodu na model udržateľný.

Vychádza sa zo skutočnosti, že súčasný industriálny model vyčerpal svoje rozvojové možnosti a koniec 20. a začiatok 21. storočia sú poznamenané hľadaním funkčnej alternatívy k industriálnemu modelu rozvoja. Objavuje sa množstvo alternatívnych ekonomických a sociálnych teórií rozvoja ekonomiky a spoločnosti zameraných na presmerovaní spoločnosti a civilizácie k udržateľnému modelu rozvoja. Nová paradigma rozvoja získava postupne stále konkrétnejšie obrysy a už dnes možno identifikovať základné charakteristiky budúceho možného modelu udržateľného rozvoja.

Na to, aby mal rozvoj dlhodobý pozitívny efekt, musí byť trvalo udržateľný. Trvalo udržateľný rozvoj hovorí o snahe zabezpečiť, aby zdroje Zeme, ktoré využívame na ekonomický rast, boli dostupné aj pre budúce generácie. Pozornosť, ktorá je v súčasnosti venovaná hrozbám globálnych klimatických zmien, je príkladom ako ľudská sloboda a ľudský rozvoj môžu byť narušené, keď sú záujmy ekonomického rastu a rozvoja oddelené od záujmov životného prostredia. Riešenie súčasných environmentálnych problémov je nielen otázkou technického riešenia, ktoré donedávna bolo vyvolané buď ako reakcia na vzniknutý environmentálny problém alebo v rámci progresívnejšieho prístupu ako preventívny prístup. Mala by to byť zmena hodnotovej orientácie človeka, ako jedinca, ale aj spoločnosti i celého ľudstva.

Koncept trvalo udržateľného rozvoja hovorí o spôsobe ekonomického rastu, ktorý pokrýva potreby spoločnosti vytváraním podmienok blahobytu v krátkodobom, strednodobom, no najmä dlhodobom horizonte. Koncept stojí na predpoklade, že rozvoj musí napĺňať dnešné potreby bez toho, aby boli ohrozené možnosti pokračujúceho rastu pre ďalšie generácie (napríklad vyčerpaním neobnoviteľných zdrojov bez nájdenia alternatív, zničením ekosystémov nutných pre život, spustením zmien prírodných podmienok, ktoré výrazne skomplikujú možnosti prežitia človeka ako biologického druhu a pod.).

Cieľom usporiadania medzinárodnej vedeckej konferencie „METES 2021“ [Motivation - Education - Trust - Environment – Safety] bolo informovanie odbornej a vedeckej verejnosti, zástupcov samosprávy a štátnej správy, výmena skúseností a prezentácia nových výsledkov v problematike motivácie, vzdelávania, dôvery, ochrany životného prostredia a bezpečnosti.